

ZONDAG 51.

lezen: Matthéüs 6:5-15 zingen: Psalm 32:3
Romeinen 7:13-26 Psalm 141:2,3
1 Johannes 1:8-2:2. Gezang 5:6,10.

Alle psalmen werden in de oude berijming gezongen.

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus!

Tot het zestal beden dat onze Zaligmaker heeft opgenomen in het gebed dat Hij Zijn discipelen geleerd heeft, heeft ook behoord: de bede om vergeving van zonden. In Matthéüs 6 luidt ze: "...en vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven aan onze schuldenaren." Maar in Lucas 11 luidt ze aldus: "...en vergeef ons onze zonden, want ook wijzelf vergeven een ieder, die óns iets schuldig is." Betrekkelijk maar weinige woorden. Maar wat hébben die een rijke inhoud! Wat is hier ontzettend veel van te zeggen! We gaan ons daarvan vanavond aldus rekenschap geven: door ten eerste te letten op het kwàd dat we in deze vijfde bede belijden. Vervolgens op het góede dat we in deze vijfde bede beloven; dus het kwàd belijden, het góede beloven. Daarbij vergeten we echter niet -ten derde-: de grónd, waarop we pleiten. En tenslotte: de genade, waarom we smeken. Mag ik het nog eens herhalen? We letten dus op:

- het kwaad, dat we belijden,
- het goede, dat we beloven,
- de grond, waarop we pleiten, en
- de genade, waarom we smeken.

Gemeente, met opzet zei ik daareven, dat ook deze vijfde bede door de Here Jezus aan Zijn discipelen geleerd is, Zijn discipelen! Het geldt ook wel voor ons, maar ze is toch tot ons gekomen via die discipelen, de latere apostelen van de Here. Dit feit lijkt me zeer belangrijk; dat moeten we nooit vergeten. U weet immers net zo goed als ik, dat de latere christenheid juist van die apóstelen van Christus volmàakte mensen heeft willen maken! Volmaakte "heiligen"! En dat woord "volmaakt" liet men zelfs maar achterwege. "Heiligen", daaronder ging men verstaan: "volmaakten", en men vergat wat "heiligen" eigenlijk zijn: alleen maar afgezonderde mensen. Nee, maar "heiligen", dat werden "volmaakten"! "Petrus was een volmaakte paus geweest, en nu... sleutelbewaarder van de hemel!" Nó...ta bé...ne! Petrus, die niet alleen de Here Jezus verloochend heeft -ach! de anderen hebben ook zoiets gedaan-, maar ook later nog -blijkens Galaten 2- van zijn collega-apostel Paulus een geducht standje heeft moeten inkasseren! 'n Standje? Ja, wegens veinzerij, onoprechtheid, door mensenvrees; wéér door mensenvrees, net als in die nacht, voor die meisjes: 'n zwak van Petrus! Laten we die man toch niet voor een "heilige" verklaren, in de zin van een "volmaakte". En ook de andere apostelen niet, bijvoorbeeld Johannes! Alsof de man niet éérlijk geschreven zou hebben: "Indien wij zeggen dat we geen zonde hebben, misleiden we onszelf, en de waarheid is in ons niet!" Dat zei Johannes zelf! En toch, tóch is dat spreken over de apostelen als "heiligen" -"heilig" dan in de zin van "volmaakt", ziet u?- zó wijd verbreid, dat het zelfs nú nog altijd voorkomt; ook bij protestantse mensen, in het Engels en in het Frans. Men spreekt in het Engels en in het Frans nóg van "sint Matthéüs, sint Marcus, sint Lucas, en sint Johannes". En iets van die oude spreekwijze uit de Middeleeuwen vindt u ook nog onder óns, in ons avondmaalsformulier; en in onze Catechismus komt het een enkele keer toch nog voor: "...de héilige apostel Paulus...". Dat is nu ónbijbels! Er wordt wel eens gesproken van de "heiligén", meervoud, maar nooit van "de heilige die-en-die". U leest in de Bijbel niet van "de heilige Paulus". Dat staat wel in de Catechismus en in 't avondmaalsformulier, maar da's nu onbijbels! Daar maken we natuurlijk geen halszaak van, maar het zegt toch altijd nog wel iets over de opvatting van onze voorouders, dat er toch éígenlijk volmaakte christenen konden bestaan! Ja, da's toch altijd geloofd hier in Europa, en van Maria helemaal! Maria, de moeder des Heren: "die was zonder zonden geboren, ze had zonder zonde geleefd, en was tenslotte zonder zonde heengegaan; eigenlijk niet eens gestorven, maar levend ten hemel

opgenomen."! Daar is een dogma van gemaakt! Ziet u waar die fantasie vandaan komt? Waartoe perfectionisme, volmaaktheidsdrijfverij al niet leiden kan, als u met de voeten de nuchtere basis van de Schrift verlaat?

Maar nú de Schrift! De Here Jezus heeft wel anders gesproken! Die heeft eens, héél gewoon, tot Zijn discipelen gezegd: "Indien dan gij, die boos zijt...", enzovoort, u weet wel: "gaven weet te geven aan uw kinderen...". Dat moet u meemaken: u zit op visite, er zitten een stuk of tien, twaalf mensen, en dan wordt er tot u gezegd: "Indien dan gij, die bóós zijt..." Dàt zei de Here Jezus tegen Z'n discipelen! En dat geldt nu ook wel weer voor ons, maar het is in de eerste plaats gezegd tegen die discipelen! En de Here Jezus heeft ook eens heel gewoon tegen Zijn discipelen gezegd, dat als ze niet ophielden met dat geregeld onder elkaar twisten over de vraag wie van hen straks de eerste zou zijn in het koninkrijk, als ze d'r niet mee ophielden, dat ze dan dat koninkrijk niet eens zouden zíén, d'r niet eens zouden íngaan; 't héle koninkrijk niet!, maar dat ze dan buitengeworpen zouden worden! En nu moet u dat reëel nemen! Nou moet u niet zeggen: "Ja, dat zei Hij wel, maar Hij wist wel dat het tóch niet gebeuren zou!" Néé nee! Dan gaat de ernst ervan af! Dat heeft de Here voor mogelijk geacht! Wàs Judas dan geen discipel van de Here...?

Kijk! Zó sprak de Here Jezus! Da's àndere taal dan die fantasie van daarnet! En later hebben de apostelen tenminste gelukkig getoond, dat ze die echt eerlijke taal van de Here Jezus ter harte hebben genomen, en opperbest hebben begrepen! Ik herinnerde u daareven al aan de bekende uitspraak van Johannes: "Indien wij zeggen dat we geen zonde hebben, zo verleiden wij onszelf, en de waarheid is in ons niet!" En Jacobus, de broer van de Here Jezus, heeft geschreven: "Het is een volmaakt mens, die in woorden niet struikelt!"

Gemeente! Da's andere taal! Laten we ons daaraan houden! En dat zegt niet alleen het Nieuwe Testament, maar dat zegt de hele Bijbel! Salomo zei het al bij de inwijding van de tempel: "Here, er is niemand die niet zondigt!" Dàt is de stand van zaken!

Ja, en dan kunnen we bij het Schriftlicht eigenlijk nóg verder afsteken naar de diepte. Want u zult een dag achter de rug hebben waarop u het heus te druk hebt gehad om veel kwaad te doen, te dóén; te denken en te dóén! Gewoon te druk; 't kàn toch? Bovendien... menigeen is ook om andere redenen vaak niet eens in de gelegenheid om allerlei kwaad te doen: om te stelen of te hoereren! Nietwaar?: dà's nou echt kwaad! Daar komen bijvoorbeeld onze zieken niet eens aan toe! En wat staat het leven van sommige christenen niet inderdaad heel sterk in het teken van het offer, en van Godsvrucht! Mensen, tegenover wie je je klein voelt; die gewoon zichzelf hebben vertéérd in de dienst van hun roeping! Neem iemand als Paulus! Paulus: hoe is die niet schoon opgebrand in de dienst van de Here?! En toch schreef niemand anders dan Paulus in Romeinen 7 -dàt is de foto van Paulus!-: "Ik ellendig mens; als ik het goede wil doen, dan ligt het kwade me bij." Ja, hij schreef: "Want ik weet dat in mij, dat is in mijn vlees... -dat wil zeggen: in mij, in zover ik óók nog kind van Adam ben- "...geen góéd woont!" De apostel had daarmee het oog op de boosheid die hem nog altijd aanhing; niet alleen het kwade dat hij dacht en deed, maar de bóósheid die hem àànhing! Als 't niet zo gevaarlijk was, zou 'k zeggen: "die hem ààn- en ín-klééfd". En dan kwam het eruit! Paulus kon ook bijzonder driftig worden en bijvoorbeeld de hogepriester uitschelden! Waar kwam dat vandaan? Dat kwam van binnenuit!

Ziedaar! Daarom die belijdenis van Paulus. En zouden wij daar dan soms boven verheven zijn? Heeft diezelfde Paulus ook z'n medechristenen niet met klem toegeroepen dat ze de oude mens moesten doden? En dat geldt dan ook voor óns! Dat wordt dan door de heilige Geest ook tot óns gezegd! "christenen! U moet uw oude mens doden!"

En dan is er nog wat; dat moeten we ook niet vergeten. De vijfde bede "en vergeef ons onze schulden", daar moeten we vooral niet een gebed van maken dat uitsluitend onszélf raakt! Wat dan kunnen we er ook nog te makkelijk van afkomen! Christus heeft niet voor niets geleerd te bidden: "En vergeef óns... ónze schulden"! Ons... ónze! "Ons"; wie dat woord uitspreekt, ten minste met aandacht

uitspreekt, die denkt niet alleen aan zichzelf, maar ook aan zoveel andere christen-gelovigen mét hem! Broeders en zusters, denkt ú daar wel eens aan: dat u deel uitmaakt van een hele christenheid? U bent toch de enige kinderen Gods niet vandaag op de wereld? Er zijn er nog meer! Ze kunnen u niet eens verstaan, maar die vrezen de Here ook! In Nederland en daarbuiten; in de Engelse wereld: Amerika, en in Rusland: christenen! En weet u dat die christenheid een hele geschiedenis achter de rug heeft? En wat is dat voor een geschiedenis? Écht niet een enkel fraaie geschiedenis! Ik verzeker u: onder die christenen hebben eeuw uit, eeuw in, nog véél heviger twisten gewoed dan onder die discipelen -later apostelen- van de Here Jezus! Er zijn door die christenen formele oorlogen met elkaar gevoerd! En heus niet alleen in onze roomse tijd, in de zogenaamde donkere Middeleeuwen, nee, nee néé! Maar ook in de tijd na de eeuw van de Kerkhervorming! Tussen de kinderen der Reformatie! Wie de zeeslagen optelt tussen Hollanders en Engelsen raakt gerust de tel kwijt! En het waren útgerekend twee volken, aan wie de zegen van de grote Reformatie ten deel gevallen was! Laten we niet enkel op roomsen kijken! En over de laatste twee wereldoorlogen hoef ik zeker niets te zeggen?! Daarvan heeft de haard, de oorsprong, gelegen in Europa, in christelijk Europa! In dát werelddeel, dat het meest bewelddadigd was; waarover God de genade van het nieuwe Verbond had uitgestort, waarvan Jezus Borg geworden is, en waarover God de HERE in de dagen van de Reformatie óók nog met Zijn ontferming gekomen is!

Daarom... vraag niet hóé de heilige Geest juist door ónze christelijke, en bepaald protestantse voorouders en tijdgenoten hier, in Europa, bedróéfd worden moet zijn, en nóg wordt! Wie daarop let, die mag ook wel eens bijzondere nadruk leggen op dat woordje "ons, ONS!", in de vijfde bede: "...en vergeef óns... ónze schulden"!

Zó verschijnen we voor God: solidair met de zonden van tijdgenoten, Godvrezende tijdgenoten; solidair met de zónden van de kinderen Gods, in tijdgenoot en voorgeslacht! "Here! Reken ons de zonden van de voorouders niet toe!"

Dat is het eerste deel waarop ik uw aandacht wilde vestigen. Ten eerste: het kwààd, dat we in deze bede belijden. Heeft het ú ook zo beschaamd gemaakt? Als u goed begrijpt wat u bidt, geneert u zich dan eigenlijk ook niet? Kijk! Dààr bent u nu lid van, van zó'n kerk, van zó'n christenheid! Als we allemaal alleen nog maar waren zoals Pétrus, dan moesten we ons nóg díép schamen!

En toch moeten we nu verder, want nu moeten we in de tweede plaats letten op het góéde, dat Christus ons in deze zelfde bede meteen bevolen heeft aan God te belóven! Er zit een pedagogisch doel in deze bede; luister maar: "vergeef ons onze schulden, GELIJK OOK WIJ VERGEVEN AAN ONZE SCHULDENAREN!" Of, zoals we dan in Lucas 11 lezen: "Vergeef ons onze zonden, WANT OOK WIJZELF VERGEVEN EEN IEDER DIE ONS SCHULDIG IS."

Gemeente, wanneer de Here Jezus ons óóit een klemmende, ónontwijkbare verplichting opgelegd heeft, dan wel door ons zó te laten bidden! 't Is wel zacht, maar 't is toch een zacht júk! Dat zult u toch wel eens ondervonden hebben in uw eigen leven? Er is toch overal wel eens wat? En toen hebt u het meegemaakt, ondervonden: u zou net het "Onze Vader" bidden, en toen kwam de vijfde bede aan de beurt, en toen bad u: "...en vergeef ons onze schulden...", maar toen moest u vérder van de Here Jezus! Toen moest u verder zeggen: "gelijk ook wij...", ja zelfs: "wànt... ook wij vergeven aan hen die tegen óns gezondigd hebben." Ziet u wat de Here Jezus daarmee heeft bedoeld? Och, in 't algemeen gezien was dat niet iets nieuws! Dat stond ook al -in 't algemeen- in 't Oude Testament: dat mensen, die voor Gods aangezicht verschenen in de tempel, in de voorhof, en die daar dan kwamen bidden, met réíne handen moesten bidden! (Bij dat bidden werden dan vaak op oosterse wijze de platte handen naar de hemel opgeheven.) Leest u bijvoorbeeld maar eens in Jesaja over de drukke godsdienstige feesten van Israél in de tempel, maar waarmee de HERE helemaal niet ingenomen was! God zei: "Ik verbérg Mijn ogen daarvoor, als ge zó, met díé handen, naar Me toekomt!"

Dus in 't algemeen kende Israél dat al wel, dat bevel: "Dénk erom! Voor God niet verschijnen met onoprechte gebeden hoor!" Maar toen kwam Gods Zoon op aarde, en toen heeft Díé aan dat algemene

bevel nog weer een bijzondere spits gegeven, door tot de discipelen te zeggen: "En nu spreek Ik dit met u af: dat ge nooit aan onze hemelse Vader om vergeving van zonden zult vragen, zonder dat ge daarbij eerlijk verklaart, dat gij op úw beurt evengoed bereid zijt, en bereid zúlt zijn, -óók in de toekomst!-, de zonden te vergeven die door anderen tegen ú bedreven zijn!" Dàt is het! De apostelen hebben het wel begrepen, en dat later getoond in hun brieven! Paulus heeft Jezus' bedoeling heel duidelijk vervat in dit voorschrift aan Timoteüs: "Timoteüs, ik wil dat de mannen op iedere plaats bidden met opheffing van héilige handen, zonder toorn en twist!" Hóórt u het? En nu doet het er niet toe of we de handen nu vouwen of opheffen, maar dat laatste: "héilige handen, zónder toorn of twist"!: dààr gaat het om!

Staat dat in de Bijbel? Ja heus, dat staat in de Bijbel: 1 Timoteüs 2! U kon het zeker ook haast niet geloven, hè? Maar het staat écht in de Bijbel! U kon het zeker ook haast niet geloven hè?, omdat er juist onder christenen, júíst onder christenen zo vreselijk getoorn en getwist is! En waarin...? In preken? Ja! Maar ook in gebéden!, júíst in gebeden! Da's toch helemaal loederlijk?? Maar in gebeden... hoeveel standjes zijn er door christenen niet aan elkaar uitgedeeld, juist met de ogen dichtgeknepen! De beste professor Holwerda heeft dàt eens moeten ondergaan, en hij zei later eerlijk: "Toen heb ik m'n ogen opengedaan, en ik heb mijn handen in m'n zak gestoken!"

Is het inderdaad niet om te huilen? Daar zou de wérelde nu geen goed woord voor over hebben, denk ik. Die zouden dan vragen om een open vizier; die zouden dat niet sportief noemen! Zonde en zonde is twee; niet alle zonden zijn even erg, maar dít...! Met mekaar twisten, en mekaar een pak slaag verkopen via het gebed: SCHAAMTELOOS!!

Nu de Here Jezus. Hij heeft er ons door middel van de vijfde bede júíst toe willen verbinden, om nóóit anders tot onze hemelse Vader te naderen dan met een open gelaat, en een blank, oprecht gemoed. En als we om vergeving vroegen van ónze zonden -zo was de afspraak- dan zouden we dat nooit mogen doen zonder daarbij de éérlijke belofte af te leggen, dat óns ganse voornemen was, -op ónze beurt!-, ook aan ónze naaste van harte te vergeven! Let dus goed op de tweede helft van deze bede! "Vader, vergeef ons ons kwaad -dat we belijden!- GELIJK OOK WIJ..." -in Lucas staat zelfs: "WANT OOK WIJ..."- doen het aan ónze schuldenaren!"

O! Laten we 't begrijpen! Anders moet u nog maar eens lezen wat de Heiland in Matthéüs 6, na dat "Onze Vader", ten overvloede nog eens heeft laten volgen: "Wanneer ge aan elkaar wél vergeeft, dan zal God het ook doen; maar als ge aan elkaar níét vergeeft, dan behoeft ge op verhoring absoluut niet te rekenen; dan komt ge niet eens bínnen! Dan blijft ge búiten!" Hóren we 't allemaal, broeders en zusters? Hoort u het góéd?? Om straks buitengeworpen te worden, in de buitenste duisternis geworpen te worden, daar hoef je helemaal niet een apert ongelovige voor te zijn: een goddeloze, een heiden! Zulke slechte mensen als God wel heeft laten uitroeien in Sodom en in heel Kanaán! Néé...! Maar het vréselijke woord uit Jezus' mond: "Ga wég! Ik heb u nóóit gekend!" zal óók tegenklinken aan hen, die, hoewel schijnbaar misschien práma christenen, de vergevensgezindheid jegens hun broeder of zuster in de kerk, in de christenheid, niet hebben wíllen betrachten! Ja! het ís wat: Christen te zijn! Dat brengt wat mee! Adeldom verplicht!! Dus... pas maar goed op, kinderen van het koninkrijk! "Alle bitterheid worde van u geweerd!"

En nu, gemeente, nu we eerst deze twee dingen oplettend hebben beschouwd: het kwaad, dat we belijden, en het goede, dat we beloven, nu is 't niet nodig nog uitvoerig te bewijzen dat het toevoegsel aan de vijfde bede: "...gelijk ook wij...", of: "... want ook wij...", natuurlijk niet bedoeld is als grónd voor onze vergeving van zonden; natuurlijk niet! De éénige grond voor de verhoring van àl onze gebeden, óók van het "Onze Vader", óók van de vijfde bede daarin: de éénige grond daarin bestaat natuurlijk uit het algenoegzaam offer van Hem, Die 't ons Zelf geleerd heeft. Géén toegang tot God, dan via Christus! En wat u ook vraagt: dénk erom: de naam van de Here Jezus moet in élk gebed minstens één keer genoemd worden! Moet ik daar nog een Schriftplaats voor noemen? De apostel Johannes ('k heb zijn uitspraak vanavond al meer dan eens aangehaald) zei: "Wanneer we beweren dat wij geen zonde hebben, zo misleiden we onszelf, en de waarheid is in ons niet." Maar... wat zegt dan diezélfde Johannes? We lazen

het daareven een paar verzen verder: "Maar indíén iemand gezondigd heeft..." -ja, 't kan maar gebeuren!- "...wij hebben een Voorspraak bij de Vader..." -en dan komt die naam:- "...Jezus Christus, de Rechtvaardige."

Ziedaar! Het is wel heerlijk als we dat bij onszelf mogen bevinden -dat wil zeggen: constateren- dat God ons tot vergevingsgezinde mensen heeft gemaakt; da's wel heerlijk, als we zo oprecht in 't gebed tot God mogen naderen, maar... da's de grónd niet! De grond... de grónd waarop we pleiten voor Gods aangezicht wanneer we om vergeving van zonde bij de Here aankloppen, die grónd... dat is alleen het volmaakte werk -in 't verleden, en in 't heden, aan het kruis en in de hemel:- het volmaakte werk van Jezus Christus, onze Zaligmaker! Dat is de éñige grond voor àl onze gebeden! En níets van wat we in onszelf hebben bevonden! Bijvoorbeeld "dat we zulke vrome mensen zijn". Dat màg wel! U mag er wel blij om zijn, als u tot de Here mag zeggen: "Here, U weet 't: ik ben van harte vergevingsgezend!" Dat kan wel waar wezen, en dan mag u 't zéggen ook hoor! Maar... mààr... dat is niet de grónd! De grond is... Jezus, en Jézus alléén!

En dus kan ik nu eindigen. Ik kan nu eindigen met wat ik in de laatste plaats noemde: 't ís genade, en 't blíjft genade! De genade, waarom we smeken! De gúnst! Genade, dat is gúnst! Genade is ónverdiende gunst! Nee, in ons gebedsverkeer met God, zéker als we Hem vragen om vergeving, kan geen ruilhandel voorkomen! Geen händel...; eigenlijk is alle handel ruilen, is 't niet waar? Ja ja, maar bidden is geen händelen in díé zin! We leggen aan God geen keurige conduitestaat voor; geen beoordelingslijst! U weet wel, dat heb je zo in de militaire dienst en bij de belastingen: een conduitestaat. Dat kan je nog eerlijk doen ook! Maar dan kunnen we de Here op grond daarvan geen eisen stellen! Wég! wég daarmee! God blíjft altijd Gód: soeverein!, vrijmachtig!, en dus altijd veel te hoog om met mensen te marchanderen. We kunnen bij God niet iets kópen! Stel je voor...! bij de Rechter van hemel en aarde, bij onze Schepper! Bij Hém, Wiens machtige werken een ieder doet duizelen wegens hun grootheid! Leer dàt van Daniël! Daniël, die trouwe bidder! Daniël, die bij de HERE Zelf hóóg genoteerd stond! De HERE zei tegen hem: "Daniël, gij gewénste man!" 't Zal je overkomen, dat God dat tegen je zegt! Maar toen die Daniël bad om vergeving van Israëls zonden -solidair!: vergeving van Israëls zonden!-, toen Dàniël bad: "Och, mogen we terugkeren naar het land der vaderen?", toen sprak Daniël deze prachtige woorden uit: "Neig, mijn God, Uw oor, en hoor; open Uw ogen en zie onze verwoestingen, en de stad, waarover Uw naam is uitgeroepen..." -en toen kwam het!:- "...want niet op grond van onze geréchtigheden storten wij onze smeekbede voor u uit!" Daniëls gerechtigheden: die wàren er wel! Die merkte hij bij zichzelf op, want Daniël was een Godvrezend man! Maar hij maakte er geen grónd van! "...want niet op grond van onze geréchtigheden storten wij onze smeekbeden voor u uit, nee, mààr... op grond van uw grote barmhàrtigheden! O Here, hoor!, o Here, vergeef!, o Here, merk op!"

Zó staat het er dus voor! Daarmee moeten we beginnen, en daarmee moeten we eindigen: het ís genade, en het blíjft genade! Met de àlterbesten, en met de àlterheiligsten onder ons moet het zó zijn! Toen we laatst een broeder grafwaarts brachten, toen speelde de muziek: "Beveel gerust uw wegen...". Dat màg! Als u maar denkt om het slot:

"niet door bekommelingen, of klagen; noch door pijn
laat God zich íéts ontwringen: Hij wil gebéden zijn!"

Bídden... dat is vragen om gúnst! Om Góddelijke gunst!
En dàt is... GENADE!

Amen.

Ds. C. Vonk, 13 juni 1971.